

Казкотерапія для дітей з особливими потребами на основі використання LEGO

Важливою ланкою навчально-виховного процесу закладу дошкільної освіти є робота з дітьми з особливими потребами. Програмовий матеріал зазначеною категорією дітей засвоюється складніше і тому вимагає інноваційних методів роботи. Одним з яких є казкотерапія на основі застосування LEGO.

Казкотерапія як метод роботи з дітьми виступає предметом дослідження широкого кола науковців (Ш. Амонашвілі, В. Кондрашин, М. Плоткін, М. Щирбик та інші). Казкотерапія зарекомендувала себе як один з варіантів альтернативної роботи по корекції дитячої психіки та поведінкових розладів дітей дошкільного та молодшого шкільного віку (Л. Алексєєва, А. Панова, О. Холстова та інші). Незважаючи на значну кількість досліджень відносно впливу казкотерапії на становлення особистості дитини питання пошуку інноваційних методів по роботі з дітьми з особливими потребами залишається відкритим.

На думку С. Штіль, програмовий матеріал дітьми з особливими потребами сприймається легше на основі застосування казки для запам'ятовування почутого. Дослідниця звертає увагу, що прочитання дітям казки не вичерпує всіх можливостей методу [3]. Прийомів роботи з казкою на занятті існує велика кількість: аналіз казок, розповідь, переписування, постановка казок за допомогою ляльок, складання казок та інші.

І. Садова зауважує, що казкотерапія відноситься до методів, що розвиває уяву, творчі здібності, розширює свідомість, допомагає в невимушеній формі збільшити словниковий запас та навчитися аналізувати запропонований матеріал. Важливими також виступають зв'язки, що встановлюються дитиною між казковим і реальним світом, приклади поведінки. Казкотерапія формує у дитини потенційно позитивні риси характеру, що притаманні головним героям твору, вчить знаходити варіанти рішення різних життєвих ситуацій, уміння протистояти труднощам і досягати поставленої мети [2, с. 295]. Казкотерапія є дієвим інструментом подолання відчуття тривожності у дітей з особливими потребами. На думку дослідниці, казки є привабливим інструментом для розвитку інтелектуальної та емоційно-вольової сфери дітей з ОП. І. Садова доходить висновку, що у казках зазвичай відсутня мораль, а лише можуть бути введені певні висновки щодо сюжету подій. Також казки допомагають вималювати у свідомості дитини причинно-наслідкові зв'язки. Важливим є відсутність персоналізацій персонажів, адже вони виступають як збірні поняття. Казка дарує дитині психологічну захищеність і впевненість через позитивне закінчення [2, с. 296].

Завдяки методу казкотерапії дитина легко доходить висновку про взаємозв'язок праці над собою для досягнення поставленої мети. Аналіз казки допомагає розвинути зв'язне мовлення, уміння узагальнювати, знаходити прихований підтекст, робити висновки та співпереживати події. Даний метод дозволяє дитині з особливими потребами розширити емоційно-вольову сферу, змінити внутрішні переживання і страхи на позитивний сюжет, викласти хвилюючі моменти на папері у вигляді малюнків і поговорити про зображене.

Досліджуючи пізнавальну сферу дітей з особливими освітніми потребами О. Нагорна звернула увагу на відмінності у запам'ятовуванні та відтворенні матеріалу. Під час дослідження різних видів пам'яті у дітей з ОП дослідниця дійшла висновку про найбільш активну участь зорової і тактильної. У праці відзначено, що слухово-мовленнєва пам'ять має найменший розвиток, що спричинено прямим зв'язком мовлення з швидкістю перебігу мисленнєвого процесу в корі головного мозку. У зв'язку з тим, що при аналізі зорової пам'яті у дітей з ОП констатовано, що у більшості випадків вона перебуває у межах норми, то для розвитку пізнавальної сфери доцільним постає використання наочного матеріалу при запам'ятовуванні сюжетних ліній твору [1, с. 15–17].

Одним із потужних ресурсів, що поєднує в собі зорові образи з запам'ятовуванням головних персонажів та їх дій за характерною кольоровою гамою є цеглинки LEGO. Поєднання казкотерапії з розвитком дрібної моторики, вмінням переказувати прослуханий матеріал та будувати свій сюжет допоможе дитині з особливими освітніми потребами перейти від процесу прослуховування до запам'ятовування і легкого відтворення програмового матеріалу.

Звертаючись до конструкторської діяльності, відзначимо можливість полегшення переказу казок як за допомогою lego-цеглинок, так і системних наборів lego. Наприклад, після прослуховування казки та аналізу сюжетних ліній дітям можна запропонувати скласти з набору lego персонажа, який найбільше сподобався. При цьому дошкільники будуть тренувати дрібну моторику, напружувати зорову і слухову пам'ять, розвивати творчі здібності для виконання завдання. Після конструкторської роботи обов'язково вихователь повинен запитати дитину про її персонажа та манеру будівництва, добір кольорів.

Застосування lego допоможе вихователям забезпечити доцільні педагогічні умови роботи з казкою: розуміння змісту тексту; наявність чіткого плану для переказу і, відповідно, впевненості в своїх силах; моделювання казкових ситуацій, запам'ятовування кольорів і вчинків; взаємозв'язок різних аналізаторів, що беруть участь у відтворенні матеріалу: зоровий, дотиковий, мовленнєвий. Розвиток логічного мислення, просторовий поняття, формування уміння узагальнювати тісно переплітаються у застосуванні методу казкотерапії на основі використання lego. Робота з наборами lego допоможе подолати бар'єри спілкування дитини з особливими потребами та групою. Конструкторська діяльність позитивно вплине на розвиток логічного мислення, допоможе орієнтуватися у просторі та приймати рішення.

Література

1. Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : навч. посіб. Рівне, 2016. 141 с. 2
2. Садова І. Казкотерапія – сучасний метод роботи з дітьми, які мають особливі потреби // Актуальні питання гуманітарних наук. 2015. Вип 11. С. 293–298. 3
3. Штіль С. Казкотерапія на заняттях із дітьми з особливими потребами : дошкільний вік // Дефектолог. 2009. № 4 (Квітень). С. 24–39 1